

Underlag C.

Frågor till regionerna avseende strukturfondspartnerskapen och det regionala tillväxtarbetet

RiR 2020:10

Regionala strukturfondspartnerskap

– ger de förutsättningar för ett effektivt genomförande av strukturfondsprogram?

Regionala strukturfondspartnerskap – svar från regioner

Som en del i arbetet med granskningen av regionala strukturfondspartnerskap skickade Riksrevisionen en uppsättning skriftliga frågor till Sveriges 21 regioner. Frågorna berörde regionernas kontakter med de regionala strukturfondspartnerskapen och det regionala tillväxtarbetet i länet. Svaren på frågorna har tillsammans utgjort ett av flera underlag för Riksrevisionens granskning. Samtliga regioner förutom Region Örebro län inkom med svar.

Nedan följer en sammanfattning av svaren från regionerna. Vi har fokuserat på de delar som vi uppfattat som mest relevanta för granskningen, och samtliga svar på alla frågor är därför inte inkluderade. De fullständiga svaren går att begära ut från projektakten genom Riksrevisionens registratur.

Svaren är uppdelade på femton frågor under tre rubriker: Mobilisering av sökande, Tillväxtverket och ESF-rådets utlysningar och handläggning av projekt och en samling avslutande frågor.

Mobilisering av sökande

Hur arbetar ni med att mobilisera sökande till ERUF och ESF?

Regionerna initierar olika mobiliseringsaktiviteter, både internt inom den egna organisationen och externt mot andra tilltänkta sökande. Flera regioner lyfter att de medverkar i de förvaltande myndigheternas insatser för att mobilisera aktörer, bland annat genom de spridningskonferenser som anordnas av Tillväxtverket.

Många regioner berättar att de arbetar med att stödja tilltänkta projektägare med att utarbeta projektidéer och få kontakt med Tillväxtverket och ESF-rådet. Region Stockholm framhåller vikten av att förmå ”rätt” aktörer att söka de medel som blir utlysta.

Flera regioner lyfter fram kopplingen till regionens egna medel för regional projektverksamhet, och att de ständigt diskuterar användningen av dem.

Regionerna Uppsala, Sörmland, Östergötland och Västmanland skriver att de har ett omfattande gemensamt mobiliseringsarbete tillsammans för ERUF inom området Östra Mellansverige, men att arbetet med ESF inte är lika samordnat över länsgränserna.

Region Västerbotten och Region Norrbotten uppger även att de använder kanaler och kontaktytor genom strukturfondspartnerskapet för mobilisering.

Vilken dialog för ni med aktörer som överväger att söka medel från ERUF och ESF?

Alla regioner beskriver att de har kontakter med aktörer som överväger att söka medel. De flesta beskriver kontakterna som ingående och att de ofta sker på ett tidigt stadium, inför och under utlysningar. Tillsammans med de förvaltande myndigheterna genomför regionerna tidiga projektmöten, där de träffar potentiella projektägare för att diskutera hur en möjlig ansökan skulle kunna utformas. Regionerna ger bland annat information om finansiering, om hjälp med att söka partners och feedback på projektidéer. Syften som lyfts fram är att sänka trösklarna för aktörer att söka och att sprida kunskap. Region Stockholm lyfter fram vikten av att förmå aktörer att samarbeta med varandra och att undvika konkurrerande ansökningar. Västra Götalandsregionen beskriver att de har en intermediär roll mellan sökande och den förvaltande myndigheten, och att de hänvisar många frågor till de förvaltande myndigheterna.

Särskilt när det gäller ERUF är det relativt vanligt att regionerna själva är medfinansierare. I den rollen för regionerna intensiva diskussioner med den sökande före en ansökan om EU-medel. Vissa regioner framhåller att regionen ofta kontaktar aktörer som man bedömer skulle kunna passa som projektägare.

Flera regioner beskriver att de genomför särskilda dialogmöten med ESF-rådet under året. Om det kommer in frågor från aktörer om ESF uppger regionerna att de ofta hänvisar dessa till ESF-rådet. En region uppger att det även är många aktörer som kontaktar ESF-rådet på egen hand, utan att gå via regionen.

Vissa regioner framhåller att de själva har tagit ansvar för att driva ESF-projekt riktade mot kommunerna, och att det har uppskattats av dem.

Region Västerbotten lyfter fram strukturfondspartnerskapet som en kontaktyta för att nå ut i mobiliseringen.

Hur viktigt är det för er region att driva projekt med stöd från ERUF och ESF?

Alla regioner framhåller att stöd från fonderna är mycket viktiga för regionerna. Flera regioner poängterar att EU-medlen utgör en stor andel av de medel som finns tillgängliga i regionen för regional utveckling.

Majoriteten av regionerna menar att det även är mycket viktigt att regionerna själva driver projekt. En anledning till det uppges vara att det finns en brist på aktörer som har kapacitet att driva projekt.

Myndigheternas utlysning och handläggning

Brukar ni medverka i Tillväxtverkets och Svenska ESF-rådets arbete med att ta fram utlysningstexter? Hur ser i så fall er roll ut?

Alla regioner utom en beskriver att de deltar i arbetet med utlysningstexter, men det finns skillnader mellan ERUF och ESF. Flera regioner framhåller att de har en nära kontakt med Tillväxtverket inför att en utlysning genomförs, och att de ofta diskuterar inriktning och behov med dem. Vissa regioner poängterar däremot att kontakten med ESF-rådet generellt sett har varit mer begränsad, och att ESF-rådets utlysningar ofta är hårdare styrda av det nationella programmet. Flera av dem menar däremot att kontakterna med ESF-rådet har blivit bättre under programperiodens gång. Region Västernorrland menar att en bristande regional anpassning av ESF har resulterat i att färre projekt har kunnat genomföras i länet, och efterfrågar mer dialog med myndigheten.

Vilka kontakter har ni med Tillväxtverket och Svenska ESF-rådet under deras handläggning av inkomna ansökningar?

Kontakten med myndigheterna under handläggningen verkar variera mellan regionerna. Tolv regioner beskriver det som att de har en löpande kontakt under myndighetens handläggning. Det handlar särskilt om projekt inom ERUF där regionerna agerar medfinansiär, men även om projektens överensstämmelse med det regionala tillväxtarbetet i stort. Ytterligare fem regioner framhåller att sådana kontakter förekommer, och två regioner uppger att det inte förekommer några kontakter.

Flera regioner lyfter fram det positiva med att det finns en kontakt mellan regionen och Tillväxtverket under Tillväxtverkets handläggning. Region Västernorrland lyfter fram att projekt inom ERUF ofta fortsätter att utvecklas under myndigheternas handläggning, och att ESF-rådet är betydligt striktare avseende vilka förändringar av ett projekt som kan genomföras efter att en ansökan har lämnats in.

Regionernas yttrande inför prioriteringsmötet

Vilka kontakter har ni med partnerskapet (inklusive dess sekretariat och/eller presidium/arbetsutskott) inför dess prioriteringsmöte?

Vilken roll partnerskapets sekretariat har i relation till regionen varierar mellan regionerna. I vissa regioner är det partnerskapets sekreterare som står för det utlåtande som regionen tar fram inför partnerskapets möte.

Flera regioner beskriver att de har löpande kontakter med strukturfondspartnerskapets sekretariat genom hela processen. I merparten av regionerna är sekretariatet på något sätt involverat i arbetet med att ta fram regionens ställningstagande till projekten innan partnerskapets möte.

Hur arbetar ni med att ta fram regionens ställningstaganden inför regionens samråd med partnerskapet avseende de projekt som gått till prioritering hos partnerskapet? Vilka är involverade?

Flera regioner poängterar att den regionala utvecklingsstrategin är deras utgångspunkt för hur de bedömer ansökningarna efter myndigheternas handläggning.

Region Stockholm beskriver att regionens ställningstagande beaktas i den bedömning som strukturfondspartnerskapets bedömningsgrupp gör inför partnerskapets sammanträde.

Flera regioner framhåller att många projekt redan är kända för dem, och att särskilt ansökningar om stöd från ERUF ofta har varit föremål för ett beslut i den ansvariga nämnden på regionen.

Brakar ni förankra era ställningstaganden i samrådet hos aktörer i ert län? I så fall vilka, och hur då?

I Region Jämtland Härjedalen och Västernorrland förankrar regionerna sin gemensamma bedömning i olika forum i respektive län. Region Skåne, Kronoberg och Kalmar beskriver att de brukar involvera andra aktörer inom det egna länet i arbetet med att ta fram sin bedömning.

Flera regioner beskriver att någon särskild förankring hos aktörer inte sker hos dem i samband med regionens ställningstagande till partnerskapet, utan att det istället har skett i det tidigare arbetet inför att ansökan ska lämnas in.

Region Norrbotten framhåller strukturfondspartnerskapet som en viktig grupp för att förankra regionens ställningstagande. Partnerskapet involveras även i Region Västerbottens arbete med att ta fram regionens yttrande, genom att ledamöter från Västerbotten ingår i regionens så kallade samsynsgrupp.

Region Stockholm beskriver att förankring sker genom aktörerna i partnerskapets beredningsgrupp och i den så kallade Tillväxtdirektörsgruppen.

Genomför ni samrådet tillsammans med andra regioner inom ert programområde?

Region Uppsala, Sörmland, Östergötland, Västmanland har grupper som träffas och tar gemensamt fram ett ställningstagande. Även Region Jämtland Härjedalen och Västernorrland respektive Skåne och Blekinge tar fram gemensamma bedömningar. I övriga regioner gör regionerna egna bedömningar av projekten.

Svaren från regionerna i Norra Mellansverige är något otydliga, där Region Gävleborg uppger att samrådet inte sker gemensamt men Region Dalarna och Region Värmland beskriver att det sker gemensamt.

Vilka aspekter av ett projekt brukar ni bedöma i samrådet?

Majoriteten av regionerna lyfter fram projektens överensstämmelse med den regionala utvecklingsstrategin som en viktig del i den egna bedömningen. Utöver utvecklingsstrategin nämner flera regioner aspekter så som projektens mervärde och långsiktighet, projektlogik och överensstämmelse med det övriga regionala utvecklingsarbetet. Flera regioner redovisar prioritering- och poängsättningsmallar som de använder vid sin bedömning. Region Jönköping framför även bland annat de horisontella kriterierna som en faktor vid bedömningen.

I vilken utsträckning brukar era bedömningar av projekt skilja sig från de som Tillväxtverket och Svenska ESF-rådet gör? Vad brukar det i så fall handla om?

Merparten av regionerna framhåller att det ibland kan vara skillnader mellan de bedömningar som regionerna och de förvaltande myndigheterna gör. Region Norrbotten och Region Västerbotten beskriver att det händer att deras bedömning skiljer sig från myndigheternas, något som enligt Region Västerbotten handla om olika bedömningar av projektens kvalitet och regionala relevans. Även enligt Region Jämtland-Härjedalen kan det vara vissa skillnader i bedömningen till följd av att regionen har en bättre dialog med aktörer och bättre kännedom om lokala behov. Region Blekinge framför att regionen fokuserar på behov och utmaningar, men att de förvaltande myndigheterna snarare gör en bedömning av formalia.

Enligt regionerna Sörmland, Västmanland Halland, Västra Götaland och Gävleborg är det oftast inga skillnader i bedömningarna mellan regionerna och de förvaltande myndigheterna.

Avslutande frågor

Om er region är värdorganisation för strukturfondspartnerskapets sekretariat, var i er organisation är sekretariatet placerat?

Norrbotten: Sekreteraren finns vid den regionala avdelningen, avskild från aktiva regionala utvecklingsarbetet. Sekreteraren arbetar halvtid med det, halvtid med att leda framtagande av en ny regional utvecklingsstrategi.

Jämtland-Härjedalen: Förvaltningsområdet regional utveckling, område näringsliv. Området har hand om regionala tillväxtanslaget och andra näringslivsfrämjande insatser.

Värmland: Avdelningen för regional Tillväxt

Sörmland: Verksamhetsområde Hållbar regional utveckling (HRU)

Stockholm: Tillväxtavdelningen, Tillväxt- och regionplaneförvaltningen. Lyder under Tillväxt- och regionplanenämnden med ansvar för Region Stockholms regionala tillväxtansvar

Västra Götaland: Koncernkontoret, Regional utveckling, avdelning näringsliv

Kronoberg: En tjänsteperson placerad på Verksamhetsstöd, avdelning under förvaltningen regional utveckling

Skåne-Blekinge: Avdelningen regional utveckling på enheten EU och externa relationer. En del av sekretariatet är även placerat hos Region Blekinge.

Hur upplever ni att Tillväxtverkets och ESF-rådets genomförande av ERUF respektive ESF i er region har varit kopplat till ert arbete för regional utveckling?

Flera regioner beskriver det som att de uppfattar att Tillväxtverkets förvaltning av ERUF som att den har en stark koppling till regionens arbete för regional utveckling. Region Gävleborg uppger att Tillväxtverket har en stor lyhördhet mot regionala prioriteringar. Region Västmanland framför att Tillväxtverkets analys och utvärderingar har stärkt regionens eget arbete.

Merparten av regionerna menar att även ESF-rådet gör ett bra arbete utifrån sitt uppdrag. Flera regioner önskar en tätare samverkan gällande ESF, och att programförvaltningen av socialfondsprogrammet på ett tydligare sätt knyts till de regionala utvecklingsstrategierna. Region Jämtland-Härjedalen beskriver att det nationella socialfondsprogrammet innebär ett svagt regionalt ägarskap. Region Västernorrland menar att ESF-rådet agerat som om myndigheten haft ett tolkningsföreträdare när det gäller innebörden av den regionala handlingsplanen, och att myndigheten inte tar hänsyn till regionala utmaningar i förvaltningen av programmet.

Om flera regioner ingår i ert programområde, hur uppfattar ni att samarbetet regionerna emellan har fungerat vad gäller ERUF och ESF?

Övre Norrland: Region Västerbotten och Norrbotten framför att deras utmaningar är relativt lika och att samarbetet fungerat väl. Region Västerbotten poängterar att det finns stora fördelar i att möta dessa utmaningar gemensamt.

Mellersta Norrland: Enligt Region Jämtland Härjedalen har samarbetet fungerat bra, men medger att det är en svår geografi som är utmanande för att hitta gemensamma prioriteringar. Region Västernorrland anser att samarbetet fungerat bra när det gäller stöd från ERUF med en tydlig struktur på handläggarnivå, och att ett bättre samarbete håller på att formaliseras för ESF.

Norra Mellansverige: Regionerna beskriver att samverkan har fungerat bra. Region Värmland framhåller särskilt arbetet kopplat till smart specialisering för ERUF.

Östra Mellansverige: Alla fyra regioner framhåller att samarbetet har fungerat mycket bra. Region Östergötland lyfter fram vikten av större gemensamma projekt som har fått stort genomslag. Region Västmanland anser att de olika arbetsgrupper som funnits gemensamt mellan regionerna har varit viktiga för en stark samverkan.

Västsvrige: Både Västra Götalandsregionen och Region Halland menar att samarbetet fungerat mycket bra. Enligt Region Halland vore ett gemensamt sekretariat för strukturfondspartnerskapet positivt.

Småland och Öarna: Region Kronoberg anser att det behövs ett större utbyte för att regionerna ska förstå varandras rutiner och utveckla gemensamma strukturer för arbetet. De övriga regionerna anser att samarbetet har fungerat bra eller mycket bra. Region Jönköpings län och Region Kalmar län lyfter särskilt fram gemensamma projekt som bra.

Skåne-Blekinge: Både Region Skåne och Region Blekinge beskriver samarbetet som att det fungerat bra. Region Skåne skriver att det har vuxit fram en samsyn om att gynna hela området och inte bara tänka på de enskilda länen. Att både regionerna har haft en sekreterare till strukturfondspartnerskapet lyfts fram som en gynnande faktor.

Vilka för- och nackdelar ser ni med systemet med strukturfondspartnerskap?

Merparten av regionerna lyfter fram både fördelar och nackdelar med strukturfondspartnerskapen. Vissa regioner skriver även om och i så fall hur strukturfondspartnerskapen borde ersättas med någon annan typ av organisation.

Bland fördelarna lyfter många regioner fram att partnerskapen bidrar till en regional förankring för beslut om EU-medlen. Flera regioner framhåller vikten av att regionala aktörer har möjlighet att beslut om regionala utvecklingsmedel, eftersom de har bäst kunskap om vilka behov som finns i de egna länen och partnerskapsområdena.

Region Gotland, Jönköping, Kalmar, Västra Götaland, Uppsala, Sörmland, Östergötland och Västmanland beskriver alla att en fördel med strukturfondspartnerskapen är att regionerna genom dem träffas och samarbetar över länsgränserna.

En första nackdel som nämns av flera regioner är att det finns en distans mellan regionernas arbete för regional utveckling och strukturfondspartnerskapet. Dessa regioner menar till exempel att det uppstår problem när partnerskapens ledamöter väljs för andra perioder än de politiker som styr i regionerna. Partnerskapen kan då styras av andra prioriteringar än regionerna.

Andra regioner framför att strukturfondspartnerskapen gör att processen från ansökan till beslut om stöd blir längre, och att den ofta kan te sig svårförståelig för utomstående.

Regionerna Värmland, Sörmland, Östergötland, Västmanland och Blekinge föreslår alla olika typer av reformeringar av systemet med strukturfondspartnerskap. Gemensamt för förslagen är att de syftar till att på olika sätt knyta strukturfondspartnerskapets funktion att prioritera medel närmare projekt närmare regionerna.